

Η τηλεθέαση της Αγιότητας

/ [Γνώμες](#)

Πολλοί, και εξ ημών, διερωτώνται εύλογα, πώς γίνεται σε μια εποχή αυξημένης αποϊεροποίησης, κατεστημένης εκκοσμίκευσης, κορύφωσης της παραδοσιακής αντιθρησκευτικότητας, δαιμονοποίησης και γελοιοποίησης των παραδοσιακών αξιών, κακοποίησης της αισθητικής, αποθέωσης του ευδαιμονισμού, επιβολής νέων μορφών ηθικότητας, ειδωλοποίησης της τεχνολογίας, μεταλλαγής της κανονικότητας και βιασμού της φυσικότητας, η τηλεοπτική προβολή της ζωής ενός αγίου, και συγκεκριμένα του οσίου Παϊσίου του Αγιορείτου, να διασφαλίζει τόσο μεγάλη αποδοχή και να αφήνει τόσο συγκλονιστικά αποτυπώματα στις ψυχές των νεοελλήνων, ανεξάρτητα από ηλικίες, επαγγέλματα, τάξεις, μορφωτικό επίπεδο, ακόμη και από το βαθμό ατομικής και θεσμικής θρησκευτικότητας. Το ίδιο συνέβη και με

προηγούμενη τηλεοπτική παραγωγή με κέντρο αναφοράς τον άγιο Νεκτάριο.

- ***Του Αποστόλου Β. Νικολαΐδη (Ομ. Καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών, Καθηγητή του Πανεπιστημίου Λευκωσίας και Προέδρου του Ινστιτούτου «Άγιος Μάξιμος ο Γραικός»)***

Αυτό το πρωτοφανές για τα τηλεοπτικά πράγματα στη χώρα μας φαινόμενο εμφανίζεται με μια τέτοια δυναμική ώστε να εκπλήσσει και να δυσκολεύει όσους θα ήθελαν είτε να συνεχίσουν είτε να ξεκινήσουν μια συκοφαντική, εμπαικτική, μηδενιστική και απαξιωτική κριτική με σκοπό να πλήξουν πρώτα την όλη προσπάθεια του Ινστιτούτου και της Μονής Βατοπαιδίου, και ύστερα το βαθύ θρησκευτικό συναίσθημα του λαού, αφού πρώτα θα έχουν μετέλθει πλήθος αθεϊστικών εργαλείων για να μεταλλάξουν ή και να ξεριζώσουν την εκκλησιαστική συνείδηση και προσήλωση των Ελλήνων στις καθарές και αυθεντικές ρίζες του Γένους. Αντ' αυτού για μια ακόμη φορά, και μάλιστα εν μέσω πολλαπλών κρίσεων, έρχεται στην επιφάνεια αυτό που λόγω της περιρρέουσας ατμόσφαιρας ναί μεν δεν κραυγάζει παραμένει όμως βαθιά αποτυπωμένο στο μεδούλι της χριστιανικής συνείδησης.

Πού οφείλονται λοιπόν όχι μόνο αυτή η εκπληκτική αποδοχή της σειράς αλλά και η δυναμική ανταπόκριση του λαού στα μηνύματα που εκπέμπει η σειρά «Άγιος Παΐσιος από τα Φάρασα στον Ουρανό»;

Κατά την γνώμη μου οφείλεται σε δύο παράγοντες: Πρωτίστως στο φως που εκπέμπουν το πρόσωπο και η ζωή του αγίου Παϊσίου, όπως αυτά προβάλλονται από εξάιρετους ερμηνευτές, που όπως ομολογούν σχεδόν ταυτίστηκαν με τους ρόλους, και δευτερευόντως στην ασυνείδητη μεν αλλά αδήριτη ανάγκη υπέρβασης της πνευματικής πτώχευσης που έντεχνα σχεδιάζεται και καλλιεργείται σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο από όλους σχεδόν τους θεσμούς.

Ο αγιολογικός τύπος του οσίου Παϊσίου διαφοροποιείται από άλλα αγιολογικά πρότυπα, επειδή έχει χαρακτηριστικά που εκτός των άλλων τον καθιστούν λίαν προσιτό και αγαπητό στο λαό:

-Δεν είναι άγιος επειδή είχε απαλλαγεί από την αμαρτία αλλά εξαιτίας της παρουσίας της θείας Χάριτος. Δεν αισθάνεται ούτε και συμπεριφέρεται ως αναμάρτητος αλλά ως ο χειρότερος όλων.

-Τίποτε από όσα ενάρετα και θαυμαστά έκανε δεν τα απέδιδε στην αξιосύνη του

αλλά στη Χάρη του Θεού και τη βοήθεια της Παναγίας που τόσο αγαπούσε. Είχε δε έναν ιδιαίτερο, και μάλιστα χαριτωμένο, τρόπο να τα κρύβει. Έκανε ό,τι μπορούσε για να διαψεύδει την δοξαστική κοινή γνώμη και να ακυρώνει όσο μπορούσε κάθε προσπάθεια αυτοδιαφήμισης. Ο ίδιος μάλιστα έλεγε ότι ένας άγιος θα ήταν ανόητος αν φανέρωνε στους άλλους όσα ζει ο ίδιος εν τω κρυπτώ.

-Σκεφτόταν και φερόταν κόντρα στον καθωσπρεσπισμό, στην τρέχουσα λογική, αυτή που αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση του οικείου συμφέροντος, και ακολουθούσε μια υπέρλογη και για τον κόσμο παράλογη λογική. Ό,τι ήταν και ό,τι είχε ήταν για τους άλλους και όχι για τον ίδιο.

-Δεν επένδυε σε κάποια επίκτητη κοσμική σοφία, όπως κάνουν συνήθως οι θεσμικοί εκπρόσωποι της Εκκλησίας, αλλά στην βιωματική θεολογία, καρπό της στενής κοινωνίας του με το άγιο Πνεύμα, συνδυασμένη με την απόλυτη ταπείνωση, την επίπονη άσκηση και την θαυμαστή άρνηση του ιδίου θελήματος. Έτσι ήταν σε θέση με τον απλό, περιεκτικό, παραδειγματικό και σοφό κατά πάντα λόγο να ξεκλειδώνει καρδιές, να κατοικεί σ' αυτές, να φωτίζει το νου, να δίνει ευπρόσδεκτες απαντήσεις σε υπαρξιακά προβλήματα των ανθρώπων, να προβληματίζει όσους δυσκολεύονταν λόγω συνθηκών να ακολουθήσουν τις συμβουλές του. Και μόνο η παρουσία του, η όψη του προσώπου, το καταδεκτικό βλέμμα του, το έξυπνο χιούμορ, ο τόνος της φωνής, ο απλός και κατανοητός λόγος του μετέδιδαν από μόνα τους τα αναγκαία σωστικά μηνύματα.

-Πάντα ήταν έτοιμος να μιμηθεί τον Ιώβ στο να αποδέχεται ως θείες δωρεές όχι μόνο τις ευεργεσίες αλλά και τις δοκιμασίες. Εντυπωσιάζει δε η ετοιμότητά του να φορτώνεται εκείνος τα ασθενήματα και τις ασθένειες των άλλων αρκεί να απαλλάσσονταν εκείνοι από αυτά.

-Είχε και τα τρία χαρακτηριστικά γνωρίσματα ενός αγίου, όπως τα όρισε ο ίδιος, όχι βέβαια για τον εαυτό του αλλά για τους αγίους που συναναστρεφόταν: την αγάπη, την ταπείνωση, την απλότητα και την διάκριση.

-Ακολουθούσε ακόμη την πάγια τακτική των αγίων: Σμίκρυνε ή δικαιολογούσε τα λάθη των άλλων ενώ μεγιστοποιούσε τα δικά του, σκεπτόμενος ότι, αν ήταν στη θέση των άλλων θα έκανε πολύ χειρότερα.

-Εντυπωσιάζει ο τρόπος που αντιμετώπιζε τις αδικίες, τις προσβολές, τις κατηγορίες και τις ταπεινώσεις, επιστρατεύοντας την προσευχή, την υπομονή, την υπακοή, την συγχώρεση και την αγάπη, σεβόμενος δε απολύτως τις θεσμικές εξουσίες παρά την απόρριψη και την περιφρόνηση που εισέπραττε από κάποιους

φορείς τους. Ταυτόχρονα δίδασκε τον αποτελεσματικό τρόπο αντιμετώπισης των πειρασμών που προβάλλει ο μισάγιος διάβολος με σκοπό να αλλοτριώσει τον άνθρωπο από το Θεό.

-Δίδασκε με τα λόγια και τα έργα του ότι η χριστιανική ζωή δεν είναι ούτε δύσκολη ούτε και περίπλοκη αλλά εύκολη και απλή. Με αυτήν την αίσθηση αναχωρούσαν από κοντά του όσοι τον πλησίαζαν. Την ίδια αίσθηση αποκομίζουν πολλοί από τους τηλεθεατές, κατά τη μαρτυρία τους, με το πέρας των τηλεοπτικών επεισοδίων. Αξίζει να αναφέρουμε το περιστατικό που άκουσα αυτές τις ημέρες για κάποιο μικρό παιδί που το πήγαν οι γονείς του φοβισμένο να εμβολιαστεί, άλλαξε δε στάση όταν μπροστά στο γιατρό άρχισε να προσεύχεται φωνακτά, όπως ο τηλεοπτικός Παΐσιος το προηγούμενο βράδυ, λέγοντας το «Κύριε Ιησού Χριστέ ελέησόν με» και το «μέγα το όνομα της αγίας Τριάδος», θέτοντας στη συνέχεια άφοβο και ήρεμο τον εαυτό του στη διάθεση του γιατρού.

-Τέλος, ο όσιος ακολούθησε σε απόλυτο βαθμό το δρόμο της πλήρους αφέσεως και εμπιστοσύνης στην πρόνοια του Θεού, πρωτίστως στην πρόνοια και την καθοδηγητική δύναμη της Θεοτόκου. Εντυπωσιάζει το γεγονός ότι πριν ενεργήσει οτιδήποτε έσπευδε να πάρει την ευχή του γέροντά του και την ευχή της Παναγίας. Δείγμα της άκρας ταπείνωσης και της βαθιάς κοινωνίας του με το Θεό.

Μια τέτοια λοιπόν εικόνα αγίου ανθρώπου ήταν αδύνατο να μην συγκινήσει, να μην συναρπάσει και να μην ξεσηκώσει πιστούς και άπιστους. Ωστόσο αυτή είναι η μια πλευρά, και χωρίς αμφιβολία η πλέον καθοριστική για την αποδοχή ενός αγίου στη σύγχρονη αθεϊστική εποχή. Υπάρχει βέβαια και η άλλη που αναφέρεται στις πραγματικές συνθήκες που δεν αρκούνται απλά και μόνο στην ανοχή, για λόγους που έχουν να κάνουν με τα ανθρώπινα δικαιώματα και την εθιμική πολιτισμική παράδοση, αλλά ανοίγουν το δρόμο, και αναγκάζουν θα έλεγα, σε μια αγωνιώδη αναζήτηση του αληθινού, του αυθεντικού, του ανθρώπινου, του αληθινά αγαπητικού και σωτήριου. Αυτό σημαίνει ότι η αγιότητα δεν εκλαμβάνεται πλέον ως κάτι περιθωριακό, γραφικό, ουτοπικό, σκοταδιστικό, ξεπερασμένο, αλλά ως κάτι αναγκαίο για την ανατροπή της διάχυτης κακοδαιμονίας, η οποία αυξάνεται με τους ίδιους ρυθμούς που αυξάνεται και η τεχνολογική πρόοδος.

Η αγιότητα είναι πλέον ο καταλληλότερος τρόπος για να ανατραπούν όλα τα κατεστημένα που καμιά πρόοδος δεν είναι σε θέση να τα αντιμετωπίσει, και αναφερόμαστε στις αδικίες, την απανθρωπιά, τις διακρίσεις, τους αποκλεισμούς, την εκμετάλλευση και την κάθε μορφή αλλοτρίωσης.

Με την αγιότητα ξεσκεπάζεται η διάχυτη υποκρισία, κρίνεται η διπλή ηθική,

ανακρίνεται η ανθρώπινη δικαιοσύνη, δοκιμάζεται η ειλικρίνεια των κινήτρων της επιστήμης και της τεχνολογίας, αλλά και η αξιοπιστία των θεσμών. Με την αγιότητα κρίνεται ακόμη η ποιότητα της θρησκευτικότητας, αξιολογείται η πιστότητα και η αυθεντικότητα της χριστιανικής ταυτότητας, επαναξιολογούνται τα πρότυπα, κάνει επανεκκίνηση ο μηχανισμός σωτηρίας του κόσμου με αληθινούς, υγιείς και αποτελεσματικούς όρους.

Επιπλέον ενδυναμώνονται όσοι κινούνται στα όρια της χλιαρότητας ή είναι έτοιμοι να εγκαταλείψουν λόγω των θεσμικών εκκλησιαστικών σκανδάλων.

Τέλος, με την ήρεμη, ανεπιτήδευτη, και προπαντός με όρους ελευθερίας προβολή της αγιότητας καλύπτονται βασικές εσωτερικές ανθρώπινες ανάγκες του κουρασμένου, εγκαταλελειμμένου, αηδιασμένου, απογοητευμένου και προδομένου ανθρώπου, όπως η αγάπη, η στοργή, η ανοικτή αγκαλιά, η κατανόηση, η ελπίδα, η ασφάλεια, προπαντός η πίστη, μέσω της οποίας μπορεί ο σύγχρονος άνθρωπος να δίνει νόημα και προοπτική στη ζωή του. Πίστη που δεν στηρίζεται στις τεχνητές ικανότητες του ανθρώπου, οι οποίες συχνά τον γεμίζουν με ανασφάλεια και τον αναγκάζουν να βρίσκεται πάντα μπροστά σε διλήμματα, αλλά στο διαχρονικό και πάντα στέρεο θεμέλιο του Θεανθρώπου Χριστού, το κέντρο αναφοράς όλων των αγίων, προφανώς και του αγίου Παϊσίου.

Το πλέον πειστικό για όσα αυτόν τον καιρό συμβαίνουν είναι ότι τα παραπάνω συναισθήματα δεν κινούνται στη σφαίρα του ευκαίσιου, επιθυμητού ή του ιδεατού αλλά αποτελούν στοιχεία συνταύτισης της ζωής του σύγχρονου νεοέλληνα με την ιστορική πορεία του αγίου από τα Φάρασα της Καππαδοκίας στην προσφυγιά με όσα αυτή συνεπάγεται. Ο Παΐσιος άρα δεν είναι ένας ξένος και απρόσιτος αλλά σπλάχνο από τα σπλάχνα του καθημερινού ανθρώπου, γνήσιο τέκνο της ταλαιπωρίας, της κακουχίας, της απόρριψης. Είναι ο δικός του άγιος, ο αδύνατος, ο καχεκτικός, ο ταπεινός, αλλά ταυτόχρονα αυτός που υπερβαίνει όλα τα εμπόδια, διασκεδάζει τις δυσκολίες, κατανοεί τα προβλήματα, καταργεί τους φυσικούς νόμους όταν χρειάζεται, θαυματουργεί χάρη των ανθρώπων. Ένας τέτοιος, βαθιά ανθρώπινος, άγιος πρέπει στους ανθρώπους της εποχής μας, και δεν χάνουν την ευκαιρία να τον έχουν.

Αν αυτή είναι η τεράστια σε σημασία δυναμική της αγιότητας στη σύγχρονη εποχή, τότε κανείς δεν μπορεί να παραβλέψει αφενός την καθοριστική συμβολή της Ιεράς Μεγίστης Μονής Βατοπαιδίου, που με τον Γέροντά της Εφραίμ εμπνεύστηκε, σχεδίασε και οργάνωσε την τηλεοπτική παραγωγή, και του Ινστιτούτου «Άγιος Μάξιμος ο Γραικός» που το πραγμάτωσε, και αφετέρου του τηλεοπτικού καναλιού MEGA που δέχτηκε να υιοθετήσει και να προβάλλει τη σειρά

χωρίς να υπολογίσει όχι μόνο τα αρνητικά ή και ειρωνικά σχόλια που θα επέσυρε μια τέτοια επιλογή, αλλά και το ενδεχόμενο μιας οικονομικής αποτυχίας. Και μόνο το γεγονός ότι μια τέτοια παραγωγή με καθαρό θρησκευτικό περιεχόμενο προβάλλεται από ένα κοσμικό κανάλι, ανεξάρτητα από τα κίνητρά του, δεν πολλαπλασιάζει μόνο την επιτυχία της προβολής αλλά και το βαθμό δραστηκότητας στο κοινό. Επιβεβαιώνεται δε για μια ακόμη φορά, ότι η πρόνοια του Θεού δεν κινείται, όπως το προκαθορίζουν οι άνθρωποι, παρερμηνεύοντας το θέλημά του, αλλά με πολλούς και διάφορους και καμιά φορά «ανορθόδοξους» τρόπους.

Δημοσιεύτηκε στον *Τηλεθεατή*